

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА МУЗИКОЗНАВСТВА ТА МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 року

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія музики

3 курс
для студентів

спеціальності: 025 Музичне мистецтво
освітнього рівня: першого (бакалаврського)
освітньої програми: 025.00.03. Інструментальне виконавство (фортепіано),
025.00.04. Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові
та ударні інструменти)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2065/23
Гесса
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » 20 23 р.

Київ – 2023

Розробник:

Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Викладач:

Опанасюк Олександр Петрович, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства та музичної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти

Протокол від «28» серпня 2023 року № 11

Завідувач кафедри _____ Ольга ОЛЕКСЮК

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

«__» _____ 2023 р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Наталія Свириденко

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові, ударні інструменти)

«__» _____ 2023 р.

Гарант освітньої професійної програми _____ Віктор Сподаренко

Робочу програму перевірено

«__» _____ 2023 р.

Заступник декана _____ Інна Ткаченко

Пролонговано:

на 20__/21__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/21__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/21__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/21__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

на 20__/21__ н.р. _____, «__» _____ 20__ р. протокол №__

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	4
4. Структура навчальної дисципліни.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	7
6. Плани семінарських занять.....	11
7. Контроль навчальних досягнень.....	13
8. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.....	14
9. Навчально-методична карта дисципліни.....	17
10. Рекомендовані джерела.....	18

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів, годин	2/60
Курс	3
Семестр	5
Кількість змістових модулів за розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин у тому числі:	60
аудиторні	28
модульний контроль	4
семестровий контроль (1 семестр)	2
самостійна робота	28
Форми навчання	очна / дистанційна
Форма семестрового контролю: 5 семестр	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – поглиблення знань студентів про українську та зарубіжну музичну культуру ХХ ст., формування теоретичної бази, моделювання відповідного практикуму для успішного засвоєння основ історичного і теоретичного музикознавства, цілісного уявлення щодо історичного розвитку зарубіжної та української музики.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія музики» є:

- характеристика становлення української та зарубіжної музики у ХХ ст. в її основних напрямках, стилях, жанрах;
- формування широкого культурного й мистецького світогляду студентів;
- розвиток навичок щодо культурно-історичного аналізу мистецьких подій, культурно-художніх явищ, творчих персоналій, музичних творів та самостійного і об'єктивного їхнього оцінювання;
- вироблення уміння аналізувати творчість композитора у контексті жанрово-стильових процесів у музичній культурі, традицій і новаторства в розвитку жанрів, драматургії твору;
- формування навичок наукової роботи.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Студент повинен знати:

- основні засади концепції циклічного розвитку культури;

- принципи процесуального буття культури і мистецтва;
- зміст та особливості становлення української та зарубіжної музичної культури ХХ ст.;
- жанрово-стильову еволюцію української та зарубіжної музики ХХ ст.;
- композиторські школи, їхніх видатних представників, їхні основні твори та значення творчої діяльності композиторів у розвитку музичної культури;
- поняття й терміни, які визначають характерні особливості розвитку історії музики, стилі, жанри, напрями, композиторські техніки, структуру і драматургію музичних творів тощо;
- проблематику, тенденції, особливості дослідження зарубіжної та української музики в контексті реалій і запитів сучасної культури.

У результаті вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:

Загальні:

- Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність працювати самостійно.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні:

- Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язк та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- Здатність оперувати професійною термінологією.
- Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання:

- Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна:						
	Усь ого	Лек ції	Се мі на рсь кі	П р а к т и ч ні	Ла бо ра то рні	Сам ості йна робо та	Моду льні й контр оль
<i>Змістовий модуль 11</i> АМЕРИКАНСЬКА, АНГЛІЙСЬКА ТА ПОЛЬСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА XX СТОЛІТТЯ							
Тема 4.1. Американська музична культура XX ст.	8	3	2			3	
Тема 4.2. Англійська музична культура XX ст.	3	1				2	
Тема 4.3. Польська музична культура XX ст.	6	2	2			2	
Модульний контроль	5					3	2
Всього	22	6	4			10	2
<i>Змістовий модуль 12</i> УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ							
Тема 5.1. Тенденції та особливості розвитку української музичної культури в 2-й пол. XX ст.	3	1				2	
Тема 5.2. Творчість Леоніда Грабовського	4	1	1			2	
Тема 5.3. Творчість Валентина Сильвестрова	9	2	3			4	
Тема 5.4. Творчість Мирослава Скорика	8	2	2			4	
Тема 5.5. Творчість Євгена Станковича	9	2	3			4	
Тема 5.6. Творчість Лесі Дичко	3	-	1			2	
Модульний контроль	2						2
Всього	38	8	10			18	2
Разом за 5-й семестр:	60	14	14			28	4

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 11 **АМЕРИКАНСЬКА, АНГЛІЙСЬКА ТА ПОЛЬСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА ХХ СТОЛІТТЯ**

ТЕМА 4.1. Американська музична культура ХХ ст.

Суспільно-історичні умови становлення музичної культури США кінця ХІХ–ХХ ст. Розвиток науки і мистецтв. Музичне і культурне життя США. Розвиток жанрів. Блюз, регтайм, спірічуелс, джаз – стильові підвалини американської музики.

Формування композиторської школи. Джон Карпентер (1876–1951), Аарон Копленд (1900–1989), Самюел Барбер (1910–1981), Леонард Бернстайн (1918–1990). Стівен Фостер (1826–1864) – автор понад 200 пісень («Хатинка над річкою», «О, Сюзанна»). Зародження жанру «мюзикл».

Джордж Гершвін (1898–1937). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Гершвіна. Пісні, оперети, мюзикли. Опера «Поргі і Бесс». Роман Дюбоза Хейворда (1885–1940) «Поргі» і опера Гершвіна. Сюжет, будова, трактування жанру, драматургія опери. Симфонічна та камерно-інструментальна музика. «Рапсодія в стилі блюз» – для фортепіано і симфонічного оркестру; її значення для розвитку музики (симфонізація джазу). Фортепіанний концерт, F-dur (1925). Три прелюдії для фортепіано. Інші твори Гершвіна.

Чарлз Айвз (1874–1954). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Айвза.

Симфонічна та камерно-інструментальна творчість. «Питання, що залишилося без відповіді» – для камерного оркестру. «Звукові шляхи № 3» – для камерного оркестру. Образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів. «Соната на трьох сторінках» – для фортепіано. Соната для фортепіано № 2 («Конкорд, Массачусетс, 1840–1860 роки»): образно-ідейний зміст, величність концепції, образно-стилістичні особливості музики, драматургія сонати. Коментарі Айвза в «Есе перед сонатою».

Трактування жанру симфонії (сим-фонія, спів-звуччя – поєднання безмежної множини звуків, що формують модель світу). Симфонія № 3 («Зустріч під небом»). Симфонія «Свята у Новій Англії». Симфонія № 4: образно-ідейний зміст, цитатний матеріал, драматургія симфонії. Інші твори Айвза.

Композитори-авангардисти Едгар Варез (1885–1965), Генрі Кауелл / Коуелл (1897–1965), Джон Кейдж (1912–1992), Джордж Крам (Крамб, Cramb, 1929–2022), Террі Райлі (нар. 1935), Стівен Райх (Райч, Reich, нар. 1936). Е. Варез: «Гіперпризма», «Іонізація», «Електронна поема». Дж. Кейдж: «Сонати та інтерлюдії» – для фортепіано, «Музика перемін» – для фортепіано, «4'33» – для будь-якого складу виконавців. Дж. Крам: «Макрокосмос» – для фортепіано. Т. Райлі: «In C» – для фортепіано. С. Райх: «Фортепіанна фаза» – для фортепіано.

Ключові слова: Ч. Айвз; Дж. Гершвін; американські композитори-авангардисти; мінімалізм; оперна, симфонічна, вокально-симфонічна, камерно-інструментальна, камерно-вокальна, музика.

Література: 9, 10, 16.

ТЕМА 4.2. Англійська музична культура ХХ ст.

Суспільно-історичні умови розвитку англійської музичної культури ХХ ст. Розвиток науки і мистецтв. Музичне і культурне життя Англії. Розвиток жанрів. Національна композиторська школа: Ралф Воан-Вільямс (1872–1958), Вільям Волтон / Уолтон (1902–1983), Едуард Елгар (1857–1934), Сирил Скотт (1879–1970), Густав Холст (1874–1934). Естетична позиція С. Скотта в його книзі «Окультний вплив музики».

Розвиток естрадної музики. Творчість рок-групи «Бітлз» (1959–1970). Ендрю Ллойд Веббер (нар. 1948) та його мюзикли «Ісус Христос – суперзірка», «Евіта», «Привид опери». Реквієм – для тенора, сопрано, дисканта, хору та оркестру.

Бенджамін Бріттен (1913–1976). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Бріттена. Оперна творчість. Реалістична драма «Пітер Граймс». Поема Джорджа Крабба (1754–1832) «Містечко» («Боро») і опера Бріттена. Лірична трагедія «Ганьба Лукреції». Комедійні опери «Альберт Херрінг», «Сон у літню ніч». Симфонічна творчість. Симфонія-реквієм. «Весняна симфонія». «Військовий реквієм»: образно-ідейний зміст, трактування жанру, особливості музики, композиція твору.

Ключові слова: Б. Бріттен; мюзикл; оперна, симфонічна, вокально-симфонічна, музика.

Література: 10, 19, 21, 22.

ТЕМА 4.3. Польська музична культура ХХ ст.

Суспільно-історичні умови розвитку польської музичної культури ХХ ст. Розвиток науки і мистецтв. Музичне і культурне життя Польщі. Розвиток жанрів. Група «Молода Польща» та її представники: Мечислав Карлович (1876–1909), Кароль Шимановський (1882–1937), Любомір Ружицький (1884–1953). Композиторська школа нової генерації: Вітольд Лютославський, Кшиштоф Пендерецький, Тадеуш Берд (1928–1981), Генрик Гурецький (1933–2010), Казимир Сероцький (1922–1981), Гражина Бацевич (1913–1969), Казімеж Сікорський (1895–1986), Кшиштоф Мейер (нар. 1943), Анджей Нікодемівич (1925–2017), Богуслав Шеффер (1929–2019) та інші.

Вітольд Лютославський (1913–1994). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості Лютославського. «Силезький триптих» – для сопрано і симфонічного оркестру. Концерт для оркестру. Поєднання традиційної та сучасної технік композиції. «Траурна музика» пам'яті Б. Бартока – для струнного оркестру. «Книга для оркестру». «Три поеми Анрі Мішо» – для хору та оркестру. Симфонія № 3. Образний зміст; трактування жанру, особливості композиції творів.

Кшиштоф Пендерецький (1933–2020). Тематика, образний зміст музики, жанри творчості, особливості музичного стилю Пендерецького. «Strofy» («Вірші») – для сопрано, читця, 10 інструментів. «Трен пам'яті жертв Хіросіми» – для 52-х струнних інструментів. Образний зміст і композиція творів. Звернення до традиційних жанрів культової музики («Страсті за Лукою»; ораторія пам'яті жертв освенціма «Dies Irae» – для солістів, мішаного хору і оркестру; «Заутрення»; «Магніфікат»; «Польський реквієм»). «Космогонія» – для солістів, хору і оркестру; образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, особливості композиції. Інструментальна музика. Симфонія № 2. Театральна творчість. Опери «Дияволи з Людена», «Загублений рай».

Ключові слова: В. Лютославський; К. Пендерецький; оперна, симфонічна, вокально-симфонічна, камерно-інструментальна, камерно-вокальна музика.

Література: 10, 18, 20, 23–26.

Змістовий модуль 12 **УКРАЇНЬСЬКА МУЗИЧНА КУЛЬТУРА** **ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ**

ТЕМА 5.1. Тенденції та особливості розвитку української музичної культури в 2-й половині ХХ ст.

Історичні умови розвитку української музичної культури в 2-й половині ХХ ст. Послаблення «завіси» між Україною й Заходом та активізація культурних міждержавних комунікацій. Рух шістдесятників, їхній вплив на українську національну культуру.

Розвиток жанрів. Симфонічна, вокально-симфонічна, оперна, камерно-інструментальна, камерно-вокальна, хорова музика: тенденції та особливості розвитку.

Композитори Віталій Губаренко (1934–2000), Костянтин Данькевич (1905–1984), Віталій Кирейко (1926–2016), Анатолій Кос-Анатольський (1909–1983), Георгій Майборода (1913–1992), Платон Майборода (1918–1989), Юлій Мейтус (1903–1997), Ігор Шамо (1925–1982), Андрій Штогаренко (1902–1992).

Формування української композиторської школи з опорою на новітні досягнення європейської музики ХХ ст. Київський музичний авангард: Віталій Годзяцький (нар. 1936), Леонід Грабовський, Володимир Губа (1938–2020), Володимир Загорцев (1944–2010), Святослав Крутиков (нар. 1944), Валентин Сильвестров. Композитори авангардного спрямування інших регіонів України. Харківська школа: Валентин Бібік (1940–2003), Олександр Щетинський (Харків / Київ; нар. 1960). Львівська школа: Олександр Козаренко (1963–2023), Юрій Ланюк (нар. 1957). Одеська школа: Юлія Гомельська (1964–2016), Кармела Цепколенко (нар. 1955).

«Нова фольклорна хвиля» і намагання поєднати здобутки авангардної західної музики з народним мистецтвом. Неофольклоризм у творчості Мирослава Скорика, Лесі Дичко, Івана Карабиця (1945–2002), Олега Киви (1947–2007), Левка Колодуба (1930–2019), Леоніда Грабовського, Євгена Станковича, Володимира Зубицького (нар. 1953), Олександра Яковчука (нар. 1952) та інших.

Ключові слова: «шістдесятники»; музичний авангард; нова фольклорна хвиля; неофольклоризм; театральна, симфонічна, вокально-симфонічна, камерно-інструментальна, камерно-вокальна, хорова музика.

Література: 1, 3, 4, 7, 14.

ТЕМА 5.2. Творчість Леоніда Грабовського

Леонід Олександрович Грабовський (нар. 1935). Тематика, жанри творчості, образний зміст, стильові тенденції, оперування розмаїтими техніками композиції, особливості музики Грабовського.

Симфонічна та вокально-симфонічна творчість. «Чотири українські народні пісні» – для хору і симфонічного оркестру як прояв «нової фольклорної хвилі» в українській музиці. «Симфонічні фрески», симфонія-легенда «Вечір на Івана Купала», мелодрама «Море». Камерно-інструментальна і камерно-вокальна музика. «Мала камерна музика» № 1 – для 15 струнних; «Гомеоморфії I–III» – для фортепіано: образний зміст, принципи алгоритмічної композиції, аспекти структурного мінімалізму. «Пастелі» для сопрано, альту, віолончелі і контрабаса на вірші П. Тичини: образний зміст, виразово-стильові аспекти музики. «Concerto Misterioso» (пам'яті Катерини Білокур) – для 9 інструментів: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, принципи використання українського мелосу, аспекти сонористики, стохастичної техніки, композиція твору. Інші твори Л. Грабовського.

Ключові слова: Л. Грабовський; неофольклоризм; мінімалізм; сонорика; стохастична музика; симфонічна, вокально-симфонічна, камерно-інструментальна музика.

Література: 2, 4, 6, 7, 12, 14, 17.

ТЕМА 5.3. Творчість Валентина Сильвестрова

Валентин Васильович Сильвестров (нар. 1937). Тематика, жанри творчості, образний зміст, стильові тенденції, особливості музики, періоди творчості Сильвестрова.

Творчість В. Сильвестрова в авангардний період; «Містерія» – для альтової флейти і шести ударних груп; Друга симфонія – для флейти, ударних, фортепіано і струнного оркестру; «Спектри» – для камерного оркестру: образний зміст, стильові аспекти музики.

Стильові трансформації і формування у творах 1970–1990-х років неоромантичного стилю. Струнний квартет № 1: образний зміст, виразово-стильові особливості музики. «Тихі пісні» – для голосу і фортепіано; принципи вокальної поезики В. Сильвестрова.

Феноменологічні концепції В. Сильвестрова у Четвертій і П'ятій симфоніях; образно-ідейний зміст, стильові й виразові особливості музики, концептуальність, структура і драматургія симфоній.

Музична поезика В. Сильвестрова в розрізі творів для фортепіано (від авангардизму 1960-х рр. до неоромантизму й неотрадиціоналізму 1970-х рр.). «Тріада», фортепіанні сонати № 2, № 3, «Кітч-музика», «Багателі і серенади»: образний зміст, стильові й виразові особливості музики, композиції творів.

Хорова творчість В. Сильвестрова. Кантата для мішаного хору а cappella на вірші Тараса Шевченка. «Диптих» для мішаного хору а cappella (I. «Отче наш...» attassa, II. «Заповіт», вірші Т. Шевченка). Інші твори Сильвестрова.

Ключові слова: В. Сильвестров; стильові трансформації; неоромантизм; симфонічна, камерно-інструментальна, камерно-вокальна, хорова музика.

Література: 4, 6–8, 13, 14.

ТЕМА 5.4. Творчість Мирослава Скорика

Мирослав Михайлович Скорик (1938–2020). Тематика, жанри творчості, образний зміст, стильові тенденції, особливості музики, періоди творчості Скорика.

Тенденції неофольклоризму і неокласицизму в музиці М. Скорика 1960–1970-х років, неокласицизму, неоромантизму та стильової гри – у 1980–1990-х роках.

Використання карпатського мелосу у фортепіанних п'єсах «Коломийка» (з циклу «В Карпатах»), «Бурлеска», «Гуцульському триптиху» для симфонічного оркестру: образний зміст, стильові й виразові особливості музики, композиції творів. «Карпатський концерт» – класичний зразок втілення нефольклорної естетики в симфонічній музиці. Жанр концерту в творчості М. Скорика. Концерт для віолончелі та симфонічного оркестру – видатний твір української музики 2-ої половини ХХ ст. Партити. Партита № 5 (in modo retro): образний зміст, виразово-стильові аспекти музики (полістилістика). Камерно-вокальна і камерно-інструментальна музика Скорика. Прелюдії і фуги для фортепіано. «24 каприси Паганіні», транскрипції для симфонічного оркестру. Інші твори Скорика.

Ключові слова: М. Скорик; неофольклоризм; неокласицизм; симфонічна, камерно-інструментальна музика.

Література: 1, 4–7, 14.

ТЕМА 5.5. Творчість Євгена Станковича

Євген Федорович Станкович (нар. 1942). Тематика, жанри творчості, образний зміст, стильові тенденції (неофольклоризм, необароко, неоромантизм), особливості музики, періоди творчості Станковича.

Симфонічна і вокально-симфонічна творчість. Симфонії № 1 («Sinfonia larga»), № 4 («Sinfonia lirica»); № 3 («Я стверджуюсь»), № 5 («Симфонія пасторалей»): образний зміст, виразово-стильові аспекти, особливості композиції творів.

Театральна музика. Фольк-опера «Коли цвіте папороть» («Цвіт папороті»): виразові й стильові аспекти, принципи втілення українського народного мелосу в структуру сучасної музики. Балети «Ольга», «Майська ніч», «Ніч перед Різдом».

Камерно-інструментальна музика. Триптих для скрипки і фортепіано «На верховині». Камерні симфонії №№ 1–9 (1971–2000) – своєрідний літопис композитора. Камерна симфонія № 3 – видатний твір в камерному жанрі. «Диктум (1987). Стильові й змістові акцентуації у камерних творах 1990-х років («Музика рудого лісу», «Сумної дрімби звуки»,

«Музика небесних музикантів», «Квітучий сад та яблука, що падають у воду», «Смирenna пастораль»). Інші твори Станковича.

Ключові слова: Є. Станкович; неофольклоризм; фольк-опера; театральна, симфонічна, вокально-симфонічна, камерно-інструментальна музика.

Література: 1, 4, 6, 7, 14, 15.

ТЕМА 5.6. Творчість Лесі Дичко

Леся Василівна Дичко (нар. 1939). Тематика, жанри творчості, образний зміст, стильові тенденції, особливості музики Дичко.

Л. Дичко – майстер хорової музики ХХ ст. Хорові кантати «Червона калина», «Карпатська кантата». Хорові поеми «Голод-33», «Лебеді материнства»: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів, принципи хорового письма. Літургії № 1, № 2. «Урочиста Літургія». Театральна і вокально-симфонічна музика. Опера-ораторія «Золотослов». Ораторія «І нарекоша ім'я Київ».

Ключові слова: Л. Дичко; неофольклоризм; театральна, вокально-симфонічна, хорова музика; літургія; хорова кантата.

Література: 1, 4, 6, 11, 14.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

(За умови дистанційного навчання кожен семінар опрацьовується і подається у письмовій формі – тезисний виклад матеріалу. Шрифт: Times New Roman. Обсяг: 4–5 сторінок. Формат: А4. 14 кегель. Одинарний відступ між рядками)

Семінарське заняття 36

Тема 4.1. Американська музична культура ХХ ст.

1. Творчі портрети Ч. Айвза, Дж. Гершвіна (за визначеним планом; див. примітку до семінару).
2. Джордж Гершвін. «Рапсодія в стилі блюз», Три прелюдії для фортепіано: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів.
3. Опера «Поргі і Бесс»: образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові особливості музики, будова опери.
4. Чарлз Айвз. «Питання, що залишилося без відповіді», «Звукові шляхи № 3», Соната для фортепіано № 2 («Конкорд, Массачусетс, 1840–1860 роки»), Симфонія № 4: образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові особливості музики, композиція та драматургія творів (аналіз двох різних за жанром творів за вибором студентів).
5. Композитори-авангардисти Е. Варез, Дж. Кейдж, Дж. Крам, Т. Райлі, С. Райх / Райч (характеристика творчості одного композитора за вибором студентів).

Примітка:

Творчий портрет композитора здійснюється за планом:

1. Місце й значення композитора в національній і європейській музичній культурі.
2. Традиції та новаторство у контексті творчої діяльності композитора.
3. Тематика, образно-ідейний зміст та виразово-стильові аспекти музики композитора.
4. Жанри творчості, провідні жанри, внесок композитора в їхній розвиток.

Література: 9, 10, 16.

Семінарське заняття 37

Тема 4.3. Польська музична культура ХХ ст.

1. Творчі портрети В. Лютославського, К. Пендерецького (за визначеним планом).

2. Вітольд Лютославський. «Граурна музика» – для струнного оркестру; «Книга для оркестру»; «Три поеми Анрі Мішо» – для 20-голосного хору та оркестру духових і ударних інструментів: образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, композиція творів.
3. Кшиштоф Пендеревський. «Strofy» («Вірші») – для сопрано, читця і 10 інструментів; «Трен пам'яті жертв Хіросіми» («Ofiarom Hiroshimy – tren») – для 52 струнних інструментів; «Космогонія» – для солістів, хору і оркестру; ораторія «Dies Irae» – для солістів, мішаного хору і оркестру; Симфонія № 2: образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові особливості музики, композиція творів (аналіз двох творів за вибором студентів).

Література: 10, 18, 20, 23–26.

Семінарське заняття 38

Тема 5.2. Творчість Леоніда Грабовського;

Тема 5.3. Творчість Валентина Сильвестрова

1. Творчі портрети Л. Грабовського та В. Сильвестрова (за визначеним планом).
2. Леонід Грабовський. «Чотири українські народні пісні» – для хору і симфонічного оркестру: образний зміст, принципи використання народного мелосу, композиція творів.
3. Леонід Грабовський. «Concerto Misterioso»: образно-ідейний зміст, виразово-стильові аспекти музики, принципи використання українського мелосу, принципи сонористики, техніка та будова твору.
4. Стильові трансформації і формування у творах В. Сильвестрова 1970–1990-х років неоромантичного стилю. Струнний квартет № 1: образний зміст, виразово-стильові особливості музики, драматургія твору.

Література: 2, 6–8, 12–14.

Семінарське заняття 39

Тема 5.3. Творчість Валентина Сильвестрова

1. Валентин Сильвестров. Феноменологічні концепції симфоній № 4, № 5; образно-ідейний зміст, виразово-стильові особливості музики, особливості композиції творів.
2. Валентин Сильвестров. «Тихі пісні» – для голосу і фортепіано на вірші поетів-класиків («Болящий дух врачует песнопенье», «Прощай, світе, прощай, земле», «Белеет парус одинокий», «Я встретил Вас», «Выхожу один я на дорогу», «Постлюдія»): образний зміст, виразово-стильові аспекти музики, особливості вокальної поезики і техніки композиції, будова і драматургія циклу (аналіз двох пісень за вибором студентів).
3. Валентин Сильвестров. Кантата для мішаного хору а cappella на вірші Т. Шевченка; «Диптих» – для мішаного хору а cappella (I. «Отче наш...» attacca, II. «Заповіт», вірші Т. Шевченка): образний зміст, виразово-стильові аспекти музики, композиція творів: образний зміст, виразово-стильові аспекти музики, трактування жанру, композиції кантат (аналіз одного твору за вибором студентів).
4. Музична поезика В. Сильвестрова в розрізі творів для фортепіано (від авангардизму 1960-х рр. до неоромантизму й неотрадиціоналізму 1970-х рр.): «Тріада», фортепіанні сонати № 2, № 3, «Кітч-музика», Музика в старовинному стилі, «Багателі і серенади»: образний зміст, стильові й виразові особливості музики, композиції творів (аналіз одного твору за вибором студентів).

Література: 6, 7, 13, 14.

Семінарське заняття 40

Тема 5.4. Творчість Мирослава Скорика

1. Творчий портрет М. Скорика (за визначеним планом).
2. Принципи неофольклоризму, неокласицизму, неромантизму та стильової гри в музиці М. Скорика 1960–1990-х років (на основі аналізу п'єс для фортепіано «Коломийка», «Бурлеска», циклу «В Карпатах», «Гуцульського триптиху» – для симфонічного оркестру; Партити № 5 (in modo retro) – для фортепіано). (Аналіз двох творів за вибором студентів).
3. Мирослав Скорик. «Карпатський концерт»: образно-ідейний зміст, виразово-стильові аспекти музики, принципи використання українського мелосу, будова і драматургія концерту.
4. Мирослав Скорик. Прелюдії і фуги для фортепіано: образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики.

Література: 1, 4–7, 14.

Семінарське заняття 41

Тема 5.5. Творчість Євгена Станковича;

1. Творчий портрет Є. Станковича (за визначеним планом).
2. Євген Станкович. Симфонії № 1 («Sinfonia larga»), № 3 («Я стверджуюсь»), № 4 («Sinfonia lirica»), № 5 («Симфонія пасторалей»): образно-ідейний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, композиції симфоній (аналіз двох творів за вибором студентів).
3. Євген Станкович. Камерна симфонія № 3: образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції твору.

Література: 1, 6, 7, 14, 15.

Семінарське заняття 42

Тема 5.5. Творчість Євгена Станковича;

Тема 5.6. Творчість Лесі Дичко

1. Євген Станкович. Фольк-опера «Коли цвіте папороть»: образно-ідейний зміст, виразово-стильові аспекти музики, трактування жанру, особливості музики та композиція твору.
2. Творчий портрет Л. Дичко (за визначеним планом).
3. Леся Дичко. Хорові кантати «Червона калина», «Пори року»: образний зміст, трактування жанру, виразово-стильові аспекти музики, особливості композиції творів.

Література: 1, 4, 6, 7, 11, 14.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Модуль 11		Модуль 12		
	Макс.кільк. балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальні кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4

Відвідування семінарських занять	1	2	2	5	5
Робота на семінарському занятті	10	2	20	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом	42		65		114
Максимальна кількість балів: 179					
Розрахунок коефіцієнта: 1,79					

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Тема	Зміст завдань
Змістовий модуль 11		
Американська, англійська та польська музична культура XX століття		
4.1	Американська музична культура XX ст.	За вказаною літературою охарактеризувати американську музичну культуру XX ст. Прослухати визначені музичні твори, охарактеризувати творчість указаних композиторів.
4.2	Англійська музична культура XX ст.	За вказаною літературою охарактеризувати англійську музичну культуру XX ст. Прослухати визначені музичні твори, охарактеризувати творчість Б. Бріттена.
4.3	Польська музична культура XX ст.	За вказаною літературою охарактеризувати польську музичну культуру XX ст. Прослухати визначені музичні твори, охарактеризувати творчість указаних композиторів.
Змістовий модуль 12		
Українська музична культура другої половини XX століття		
5.1	Тенденції та особливості розвитку української музичної культури в 2-й половині XX ст.	За вказаною літературою охарактеризувати особливості розвитку української музичної культури в 2-й половині XX ст. Зробити тезаурус основних понять.
5.2	Творчість Леоніда Грабовського	Зробити творчий портрет Л. Грабовського. Прослухати музику визначених творів.
5.3	Творчість Валентина Сильвестрова	Зробити творчий портрет В. Сильвестрова. Прослухати музику визначених творів.
5.4	Творчість Мирослава Скорика	Зробити творчий портрет М. Скорика. Прослухати музику визначених творів.
5.5	Творчість Євгена Станковича	Зробити творчий портрет Є. Станковича. Прослухати музику визначених творів.
5.6	Творчість Лесі Дичко	Зробити творчий портрет Л. Дичко. Прослухати музику визначених творів.

7.1. Знання студентів оцінюється з самостійної роботи за наступними критеріями:

Максимальна кількість балів	Критерії оцінювання
5	Студент опрацював визначену літературу, засвоїв теоретичний матеріал, орієнтується в темі, володіє понятійним апаратом, логічно обґрунтовує основні змістові модулі, коректно відповідає на задані за темою питання, демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.
4	Студент опрацював визначену літературу, засвоїв теоретичний матеріал, загалом орієнтується в темі, володіє понятійним апаратом, обґрунтовує основні змістові модулі, відповідає на задані за темою питання, демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань. Водночас припускається незначних помилок.
3	Студент не повністю опрацював визначену літературу, достатньою мірою не засвоїв теоретичний матеріал, не завжди орієнтується в темі, достатньою мірою не володіє понятійним апаратом, припускається помилок в обґрунтуванні основних змістових модулів та відповідях на задані за темою питання, не завжди демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.
2	Студент не (повністю) опрацював визначену літературу, не засвоїв теоретичний матеріал, не орієнтується в темі, припускається значних помилок в обґрунтуванні основних змістових модулів та відповідях на задані за темою питання, не демонструє вміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань.

7.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється після завершення вивчення програмового матеріалу та враховує виконання студентами передбачених певним модулем видів робіт.

Критерії оцінювання модульного контролю

21–25 балів – студент логічно розкриває зміст передбачених модулем питань, точно і повно дає визначення термінів і понять, аналізує й оцінює різноманітні явища в галузі історії музики та їхні взаємозв'язки. Виявляє самостійне, творче ставлення до концептуальних положень, переконливо аргументує власну позицію. Студент демонструє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів, розуміння історичних тенденцій розвитку історії музики, самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку.

16–20 балів – студент розкриває зміст передбачених модулем питань, дає визначення термінів і понять, аналізує й оцінює різноманітні явища в галузі історії музики та їхні взаємозв'язки. Загалом виявляє самостійне, творче ставлення до концептуальних положень, переконливо аргументує власну позицію. Студент демонструє здатність до пошуку та використання додаткових джерел і матеріалів, розуміння історичних тенденцій розвитку історії музики, самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Водночас припускається незначних помилок у відповідях.

11–15 балів – студент частково відтворює зміст програмного матеріалу. Фрагментарно висвітлює теоретичні положення, класифікації, концептуальні ідеї, визначає суть окремих термінів і понять. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Виявляє поверхневу обізнаність з основною й додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою, недостатньо глибоке засвоєння навчального матеріалу.

0–10 балів – відповіді студента мають репродуктивний характер. Студент поверхнево викладає програмний матеріал, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Нелогічно будує свою відповідь та недостатньо її обґрунтовує. Студент не використовує додаткові джерела і матеріали, запропоновані викладачем; має нечіткі уявлення про категоріальний апарат.

Пізнавальна діяльність студента характеризується репродуктивним рівнем, неспроможністю самостійного пошуку.

7.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

У першому семестрі вивчення курсу «Історія мистецтв: Історія музики» закінчується іспитом. У другому семестрі за сумою результатів виконання усіх видів роботи (лекції, семінарські заняття, самостійна робота, МКР) виставляється залік. Максимальна кількість набраних балів становить 100.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100–90
Дуже добре	82–89
Добре	75–81
Задовільно	69–74
Достатньо	60–68
Незадовільно	0–59

8. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

5 семестр

Разом: 60 год., лекції – 14 год., семінар. заняття – 14 год., самост. робота – 28 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль XI			Змістовий модуль XII			
Назва модуля	Американська, англійська та польська музична культура XX століття			Українська музична культура другої половини XX століття			
К-кість балів за модуль	65 балів			114 балів			
Заняття	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій (7 балів)	Американська музична к-ра XX ст. (1 бал)	Американська музична к-ра XX ст.; Англійська музич. к-ра XX ст. (1 бал)	Польська музична к-ра XX ст. (1 бал)	Тенденції та особл. розвитку української музич. к-ри у 2-й пол. XX ст.; Творчість Л. Грабовського (1 бал)	Творчість В. Сильвестрова (1 бал)	Творчість М. Скорика (1 бал)	Творчість С. Станковича; Творчість Л. Дичко (1 бал)
Семінарські заняття (77 балів)	10+1 (семінар)		10+1 (семінар)		20+2 (2 семінари)	10+1 (семінар)	20+2 (2 семінари)
Самостійна робота (45 балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	5 балів	10 балів
Поточний контроль (50 балів)	Проміжний модульний контроль 25 балів			Проміжний модульний контроль 25 балів			
	Всього балів за 2-й семестр – 179 Разом за 5-й семестр – 180 бали. Коефіцієнт – 1,79						

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Верещагіна О. Є., Холодкова Л. П. Історія української музики ХХ ст. Навчальний посібник для студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів. Видання 2-ге, доповнене. Тернопіль : Астон, 2010. 280 с.
2. Загайкевич А. Л. «Concerto Misterioso» Леоніда Грабовського крізь мінливості відображень // Українське музикознавство. 1998. Вип. 28. С. 155–163.
3. Історія української музики. В 6 т. Т. 5: 1941–1958 / М. В. Беляєва, Т. П. Булат, М. М. Гордійчук, М. П. Загайкевич та інші. Київ : Наукова думка, 2004. 504 с.
4. Історія української радянської музики / Л. Б. Архімович, Н. І. Грицюк, Л. М. Грисенко та ін. Київ : Музична Україна, 1990. 296 с.
5. Кияновська Л. О. Мирослав Скорик: людина і митець. Львів : Незалежний культурологічний журнал «І», 2008. 602 с.
6. Кияновська Л. О. Українська музична культура. Львів : Тріада плюс, 2008. 344 с.
7. Корній Л. П., Сюта Б. О. Історія української музичної культури : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : НАМУ ім. П. І. Чайковського, 2011. 736 с. : іл.
8. Опанасюк О. П. Іntenціональність у просторі культури: мистецтвознавчий, культурологічний та філософський аспекти: монографія. 3-є видання, виправлене. Київ : Освіта України, 2020. 472 с.
9. Павлишин С. С. Американська музика. Львів : БаК, 2007. 316 с.
10. Павлишин С. С. Музика двадцятого століття: Навчальний посібник. Львів : БаК, 2005. 232 с.
11. Письменна О. Б. Хорова музика Лесі Дичко. Львів : НТШ, 2010. 204 с.
12. Пясковський І. Б. «Чотири українські пісні» Леоніда Грабовського // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. 2012. № 1 (14). С. 106–121.
13. Сильвестров В. В. Дочекатися музики. Лекції – бесіди. За матеріалами зустрічей, організованих Сергієм Пілютиковим. Київ : Дух і літера, 2011. 376 с.
14. Українська музична енциклопедія / Головний редактор Г. Скрипник, заступник головного редактора А. Калениченко, відповідальний секретар Г. Степанченко. Т. 1–6. Київ : ІМФЕ, 2006–2023.
15. Чекан Ю. І. Євген Станкович: три штрихи до портрета // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2013. № 4 С. 153–161. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chasopys_2013_4_39
16. Чернова І. В. Історія зарубіжної музики: Американські композитори ХХ століття: Навчальний посібник. Львів. 2010. 128 с.
17. Щетинський О. С. Лінії – перехрестя – акценти. Композитор Леонід Грабовський: бесіди, статті, матеріали. Харків : Акта, 2017. 780 с.
18. Baculewski, K. Polska twórczość kompozytorska 1945–1984. Kraków, 1987.
19. Banfield, S. ed. Music in Britain: the Twentieth Century. Oxford, 1995.
20. Kaczyński, Tadeusz. Lutosławski: Życie i muzyka. Historia Muzyki Polskiej, vol. 9. Warsaw: Sutkowski Edition, 1994.
21. Music of the United Kingdom. URL: <https://en-academic.com/dic.nsf/enwiki/151195>
22. Humphrey Carpenter. Benjamin Britten: a biography. London. 1992. 704 p.
23. Schwinger Wolfram. Krzysztof Penderecki: his life and work : encounters, biography and musical commentary. 1994. 386 p.
24. Thomas, A. Polish Music since Szymanowski. Cambridge, 2005.
25. Tomaszewski, M. Krzysztof Penderecki i jego muzyka: cztery eseje. Kraków, 1994.
26. Zielinski, T. A. Dramat instrumentalny Pendereckiego. Kraków, 2003.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.wdl.org/ru/> – Світова цифрова бібліотека.
2. <http://www.europeana.eu/portal> — Європейська цифрова бібліотека.
3. <http://elib.nplu.org/collection.html?id=33> – Національна парламентська бібліотека України.
4. <http://www.ukrbook.net> – Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова».
5. <http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
6. <http://korolenko.kharkov.com> – Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка.
7. <http://www.twirpx.com/files/art/music> – Музичне мистецтво – все для студента.
8. <http://pidruchniki.ws/> – Бібліотека українських підручників.
9. https://en.wikipedia.org/wiki/Category:American_composers
10. https://en.wikipedia.org/wiki/Category:British_composers
11. https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Ukrainian_composers
12. https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_Polish_composers